

Harc mistrzyni Maria Grzesiakowa z d. Bobrowiczówna, powszechnie zwracano się do Niej Maryna, urodziła się w 1897 r. w Dąbrowicy na Polesiu z ojca Kazimierza rolnika i matki Kazimiery z Zasadzkich. Ukończyła w Mołodowie szkołę gospodarczą, a następnie ^{na Kolyim} kurs nauczycielski. W tym zawodzie pracowała w latach 1917 - 1918. W roku 1920 ukończyła kurs siostr PCK i wstąpiła do Ochotniczego Batalionu Harcerskiego. W lipcu tego roku do tego batalionu wraz z Oddziałem Ochotniczym Harcerzy Krakowskich dołączył Józef Grzesiak "Czarny" późniejszy mąż Maryny.

W wyniku zaistniałej sytuacji na froncie, batalion został wycofany do Warszawy. Pod koniec sierpnia zorganizowana przez Józefa Grzesiaka kompania marszowa w skład której wchodziły sanitariuszki a wśród nich i Bobrowiczówna pod dowództwem por. R. Kawalca wymaszerowuje na front. W Ostrów Komarowie kompania jako szturmowa weszła w skład 201 Ochotniczego pp, przechodzi chrzest bojowy w walkach o Grodno, padają zabici i ranni. Sanitariuszki wchodzi do działań, opatrują rannych, Maryna opatruje rannego "Czarnego".

201 Ochotniczy pp przemianowany na 2 Wileński, działając w Grupie Operacyjnej gen. Lucjana Żeligowskiego bierze udział w walkach, natarcie rozwija się wzdłuż osi Ejszyszki, Wilno, Stare Troki, tu toczą się najcięższe boje. W toku tych walk po wyleczeniu ran na front powrócił "Czarny", znów wyróżnił się męstwem za co odznaczony został Krzyżem Walecznych po raz drugi.

Walki dobiegały końca, 22 grudnia 1920r. kompania szturmowa teraz już 6 Harcerskiego pp Wojsk Litwy Środkowej w rejonie Landwarowa kończy swój "sen o szpadzie". Sen ziszczył się, Polska jest wolna.

Chłopca i dziewczęta, drużny, druhowie rozjeżdżają się do swych rodzinnych domów. Maria Bobrowiczówna i Józef Grzesiak postanawiają zostać w Wilnie, na tej Ziemi o wolność której walczyli.

30 czerwca 1921r. w kościele Św. Anny odbył się ślub Marii Bobrowiczówny i Józefa Grzesiaka. Grzesiak obejmuje prowadzenie drużyny harcerskiej którą przemianowuje na Czarną Trzynastkę Wileńską a w jednym z pokoi mieszkania za zgodą Maryny tworzy izbę harcerską.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and is difficult to decipher due to its low contrast and orientation.

Maryna bezinteresownie na własnej maszynie szyje dla drużyny męża plecaki i namioty. "Nie wytrzymała maszyna, pękały igły, rwały się nici, tylko Maryna nie zawodziła" (Wspomnienia Czarnego o Marynie).

Biorąc przykład z męża Maria obejmuje prowadzenie drużyny harcerek która w 1934 r. przyjmuje nazwę 13 Żeńskiej Wileńskiej Drużyny Harcerek im. biskupa Władysława Bandurskiego, tej drużynie pozostała wierna do ostatnich dni swego życia.

Praca harcerska to nie tylko prowadzenie drużyny, Maryna pełni obowiązki instruktorki, komendantki Hufca i członkini Komendy Chorągwi Wileńskiej.

W 1922r. przychodzi na świat syn, który na chrzcie otrzymuje imiona Józef - Stefan.

Maria, nauczycielka z zawodu staje się działaczką oświatową, zorganizowała kilkadziesiąt terenowych bibliotek, była jedną z krzewiwolek w okresie powojennym kultury na Ziemi Wileńskiej.

11 listopada 1930r. na zjeździe b. żołnierzy Wileńskiego Baonu Harcerskiego, generał L. Żeligowski udekorował najbardziej zasłużonych żołnierzy tego oddziału.

Maryna staje w jednym szeregu z swym mężem, oboje z rąk generała otrzymują nadane przez kapitułę Krzyże Zasługi Litwy Środkowej odznaczenia.

Przed wybuchem II wojny światowej Maryna jako członkini Komendy Chorągwi Wileńskiej jest kierownikiem referatu przysposobienia do obrony kraju. Jest jedną z czołowych organizatorek Pogotowia Harcerek Chorągwi Wileńskiej, mającego na celu szkolenie druhen w zakresie służby sanitarnej, łączności, terenoznawstwa, gospodarczej, obrony przeciwlotniczej i przeciwigazowej oraz służby opiekuńczej. W czasie okupacji zostaje żołnierzem ZWZ, nadal prowadzi swą drużynę harcerską, organizuje z dziewcząt uczęszczających na kursy Tajnego Nauczania nowe zastępy. Wraz z swoimi harcerkami jest bardzo czynna w organizowaniu pomocy więźniom. Wraz z swymi druhami naucza na kursach szkolnictwa powszechnego.

Uczęszcza zimą 1941/42 na konspiracyjne zajęcia oraz wykłady poznania broni i zasad prowadzenia walki. Zajęcia odbywały się w mieszkaniu druhny Jadwigi Dudźcównej przy ul. Wiwulskiego. Druhna Jadwiga, żołnierz ZWZ, AK spocznie obok Maryny na cmentarzu NOWA ROSSA, śmierć poniesie wskutek odniesionej rany podczas operacji "Ostra Brama". W mieszkaniu Grzesiaków czynny był punkt kontaktowy i mieścił się w nim magazyn broni.

Długa choroba 24 marca 1942r. przerwała krótkie ale jakże bogate, intensywne, ofiarne, pełne poświęceń dla Ojczyzny, młodzieży, bliźnich i rodziny życie. Na Nowych Rossach na wzgórzu stoi płyta nagrobna a na niej krzyż i stylizowana harcerska lilia w promieniach słońca i napis:

Ś.P.

z Bobrowiczów

Maryna Grzesiakowa

Harc mistrzyni

Drużynowa 13 Wileńskiej Drużyny Harcerek

Uczestniczka Walk o Niepodległość

urodzona w 1897r. na Wołyniu

Odeszła na wieczną wartę 24.III.1942r.

Służyła Prawdzie, Dobru i Pięknu

Cześć Jej świetlanej Pamięci.

Jej druhnie Jadwidze szumią nasze wileńskie sosny.

Władysław Nekrasz "Harcerze w bojach" *Warszawa 1931v*

Praca zbiorowa: Słownik uczestniczek walk o niepodległość
Polski 1939-1945. *PIW Warszawa 1988v*

